Evropski parlament
2024-2029

Odbor za zunanje zadeve

2025/2017(INI)

4.3.2025

OSNUTEK POROČILA

o poročilih Komisije o Albaniji za leti 2023 in 2024
(2025/2017(INI))

Odbor za zunanje zadeve

Poročevalec: Andreas Schieder

VSEBINA

Stran

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA 3

OBRAZLOŽITEV 8

PRILOGA: SUBJEKTI ALI OSEBE, OD KATERIH JE POROČEVALEC PREJEL PRISPEVKE 9

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o poročilih Komisije o Albaniji za leti 2023 in 2024
(2025/2017(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma med Evropskima skupnostma in njunimi državami članicami na eni strani ter Republiko Albanijo na drugi strani[1],

– ob upoštevanju prošnje Republike Albanije za članstvo v EU, vložene 24. aprila 2009,

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1529 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. septembra 2021 o vzpostavitvi instrumenta za predpristopno pomoč (IPA III)[2],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1449 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o vzpostavitvi instrumenta za reforme in rast za Zahodni Balkan[3],

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 5. februarja 2020 z naslovom Okrepitev pristopnega procesa – verodostojna perspektiva EU za Zahodni Balkan (COM(2020)0057),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 8. novembra 2023 z naslovom Sporočilo o širitveni politiki EU za leto 2023 (COM(2023)0690), ki mu je priložen delovni dokument služb Komisije z naslovom *Albania 2023 Report* (Poročilo o Albaniji za leto 2023) (SWD(2023)0690),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 8. novembra 2023 z naslovom Novi načrt za rast za Zahodni Balkan (COM(2023)0691),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 20. marca 2024 o reformah in pregledih politik pred širitvijo (COM(2024)0146),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 24. julija 2024 z naslovom Poročilo o stanju pravne države za leto 2024 (COM(2024)0800), ki mu je priložen delovni dokument služb Komisije z naslovom *2024 Rule of Law Report – Country Chapter on the rule of law situation in Albania* (Poročilo o stanju pravne države za leto 2024 –Poglavje o stanju pravne države v Albaniji) (SWD(2024)0828),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 30. oktobra 2024 z naslovom Sporočilo o širitveni politiki EU za leto 2024 (COM(2024)0690), ki mu je priložen delovni dokument služb Komisije z naslovom *Albania 2024 Report* (Poročilo o Albaniji za leto 2024) (SWD(2020)0690),

– ob upoštevanju programa reform Albanije, ki je bil vložen v okviru instrumenta EU za

[1] UL L 107, 28.4.2009, str. 166, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2009/332/oj.
[2] UL L 330, 20.9.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
[3] UL L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

reforme in rast, kot ga je odobrila Komisija 23. oktobra 2024,

– ob upoštevanju končnega poročila misije za opazovanje volitev Urada za demokratične institucije in človekove pravice (ODIHR) Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) z dne 29. septembra 2021 o lokalnih volitvah v Albaniji dne 14. maja 2023,

– ob upoštevanju skupnega mnenja Beneške komisije in OVSE/ODIHR z dne 11. decembra 2020 o spremembah albanske ustave z dne 30. julija 2020 in spremembah albanskega volilnega zakonika z dne 5. oktobra 2020,

– ob upoštevanju izjav z vrhov EU-Zahodni Balkan, ki sta potekala v Bruslju 13. decembra 2023 in 18. decembra 2024,

– ob upoštevanju berlinskega procesa, ki se je začel 28. avgusta 2014,

– ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij o Albaniji,

– ob upoštevanju člena 55 Poslovnika,

– ob upoštevanju poročila Odbora za zunanje zadeve (A10-0000/2025),

A. ker je širitev najučinkovitejši instrument zunanje politike EU in geostrateška naložba v dolgotrajen mir, demokracijo, stabilnost in varnost na vsej celini;

B. ker je širitev proces, ki temelji na dosežkih, demokraciji, pravni državi in temeljnih pravicah;

C. ker je Albanija država kandidatka za članstvo v EU od leta 2014 in je pristopna pogajanja začela julija 2022 ter je novembra 2023 uspešno zaključila postopek pregleda;

D. ker je Albanija 15. oktobra 2024 začela pogajanja o sklopu 1: Temeljne prvine in 17. decembra 2024 o sklopu 6: Zunanji odnosi;

E. ker je Albanija zanesljiva partnerica na področju zunanje politike in je v celoti usklajena s skupno zunanjo in varnostno politiko EU;

1. pozdravlja neomajno zavezanost Albanije vključevanju v EU, ki izhaja iz soglasja med političnimi strankami in velike podpore med državljani, ter izreka pohvalo njeni dosledni popolni skladnosti s skupno zunanjo in varnostno politiko EU ter spodbujanju mednarodnega reda, ki temelji na pravilih;

2. pozdravlja ambicijo Albanije, da pristopna pogajanja zaključi do konca leta 2027, in hiter napredek v zadnjih letih, zlasti odprtje dveh sklopov pogajalskih poglavij leta 2024;

3. ugotavlja, da je hitrost pristopa k EU odvisna od napredka države kandidatke pri usklajevanju s pravnim redom EU, rezultatov, ki jih doseže pri njegovem izvajanju, in ustreznega delovanja vseh institucij države ter da temelji na pravni državi, dobrem upravljanju in temeljnih pravicah; poziva Albanijo, naj pospeši reforme za krepitev pravne države ter boj proti korupciji in organiziranemu kriminalu in poskrbi za varstvo

temeljnih pravic, vključno s svobodo izražanja;

4. pozdravlja novi instrument EU za reforme in rast za Zahodni Balkan, iz katerega bodo Albaniji izplačana nepovratna sredstva in posojila v višini 922 milijonov EUR, ko bo izpolnila pogoje iz svojega ambicioznega programa reform;

5. je seznanjen, da je Albanija sprejela nacionalni načrt za evropsko povezovanje za obdobje 2024–2026; poziva k večjim prizadevanjem za boljšo preglednost in sodelovanje pri javnem obveščanju o vključevanju v EU;

Demokratične institucije, mediji in civilna družba

6. vztraja, da so konstruktivne politične razprave in urejeno parlamentarno ravnanje pomembni kot ključni vidiki demokratičnega upravljanja; ponovno potrjuje, da so albanske politične sile skupaj odgovorne za krepitev konstruktivnega in vključujočega političnega dialoga ter premagovanje sedanje politične polarizacije v državi; poudarja, da so potrebni učinkovitejši parlamentarni nadzor, boljše delovanje institucij in smiselno sodelovanje civilne družbe;

7. je seznanjen s spremembami albanskega volilnega zakonika iz julija 2024, ki albanski diaspori omogočajo, da glasuje zunaj države, in s katerimi se uvajajo delno odprti seznami kandidatov; vztraja, da je treba obravnavati in izvesti neuresničena priporočila OVSE/ODHIR in Beneške komisije;

8. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da na neodvisnost in pluralnost medijev še vedno vplivajo visoka tržna koncentracija, prekrivanje poslovnih in političnih interesov, nepreglednost financiranja in lastništva, ustrahovanje ter negotovi delovni pogoji za novinarje;

9. opozarja, da bi morale biti vse spremembe zakonov o medijih v skladu s priporočili Beneške komisije ter potekati na pregleden in vključujoč način; ugotavlja, da pri usklajevanju zakonodajnega okvira s pravnim redom EU in standardi EU, vključno z evropskim aktom o svobodi medijev, ni napredka[4]; ponovno opozarja, da je treba okrepiti preiskovalno novinarstvo, preverjanje dejstev in medijsko pismenost ter se tako spoprijeti s sovražnim govorom, dezinformacijami in lažnimi novicami;

10. ponovno opozarja, da so nacionalni in lokalni organi odgovorni, da s smiselnimi in rednimi javnimi posveti z deležniki izboljšajo preglednost, odgovornost in vključenost; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da albanski parlament pravni okvir za javna posvetovanja še vedno večinoma izvaja zgolj kot formalnost;

Temeljne pravice

11. ugotavlja, da albanski pravni okvir za nasilje na podlagi spola še ni v celoti usklajen z Istanbulsko konvencijo; izraža veliko zaskrbljenost, ker je nasilje nad ženskami še vedno pereč problem, saj je število feminicidov še vedno visoko; poziva, naj se izboljšajo podporne storitve za žrtve, zlasti zdravstveno varstvo, financiranje zatočišč,

[4] Uredba (EU) 2024/1083 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o vzpostavitvi skupnega okvira za medijske storitve na notranjem trgu in spremembi Direktive 2010/13/EU (evropski akt o svobodi medijev) (UL L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

brezplačna pravna pomoč ter ponovno vključevanje in rehabilitacija žrtev;

12. izraža zaskrbljenost zaradi trajnih pomanjkljivosti, kot je neusklajenost ali delna usklajenost s pravnim redom EU v zvezi z invalidi in enakostjo spolov;

13. pozdravlja sprejetje zakona o varstvu osebnih podatkov, katerega cilj je popolna uskladitev s pravnim redom EU, vendar izraža veliko zaskrbljenost glede ravnanja z osebnimi podatki in slabosti v sistemih IT; poziva albanske oblasti, naj izboljšajo zaščitne ukrepe proti kršitvam varnosti podatkov;

Pravna država

14. pozdravlja napredek, ki ga je Albanija dosegla pri izvajanju pravosodnih reform, vključno s postopkom preverjanja, zaključenim na prvi stopnji; vendar izraža zaskrbljenost zaradi nenehnega političnega vmešavanja in pritiska na pravosodni sistem;

15. poudarja ključno delo albanske posebne strukture za boj proti korupciji in organiziranemu kriminalu (SPAK) pri doseganju rezultatov pri preiskovanju, pregonu in izrekanju obsodb v primerih korupcije na visoki ravni; svari pred spodkopavanjem dela neodvisnih institucij, kot je SPAK;

16. ugotavlja, da obstajajo izzivi v zvezi s kakovostjo in učinkovitostjo pravosodnega sistema, vključno z velikim številom prostih sodniških mest, nezadostnim sodnim osebjem, kakovostjo začetnega in stalnega pravosodnega usposabljanja, doslednostjo sodne prakse in neobstojem sodobnega integriranega sistema za vodenje primerov; ugotavlja, da so proračunska sredstva nezadostna, zlasti za sodišča;

17. pozdravlja sprejetje nacionalne zakonodaje za uskladitev s pravnim redom EU o preprečevanju pranja denarja; ugotavlja, da je treba vzpostaviti učinkovit urad za odvzem premoženjske koristi ter izboljšati preverjanje, preiskovanje, pregon in izrekanje obsodb v primerih korupcije na visoki ravni, tudi z zasegom in dokončno zaplembo sredstev, pridobljenih s kaznivim dejanjem;

18. poziva Albanijo, naj še naprej usklajuje svoj pravni okvir s pravnim redom EU o boju proti organiziranemu kriminalu; je seznanjen z imenovanjem dodatnih tožilcev v posebno tožilstvo in ustanovitvijo enote za finančne preiskave; izreka pohvalo udeležbi Albanije v skupnih operacijah in sodelovanju v okviru Evropske večdisciplinarne platforme proti grožnjam kriminala (EMPACT) in z Interpolom v boju proti organiziranemu kriminalu;

Družbeno-gospodarske reforme

19. pozdravlja sodelovanje Albanije pri izvajanju načrta EU za rast za Zahodni Balkan, ki zajema povezovanje enotnega trga EU, regionalno gospodarsko povezovanje, temeljne reforme in večjo finančno podporo;

20. spodbuja albanske oblasti, naj z boljšo dostopnostjo socialnih in zdravstvenih storitev, zlasti za prikrajšano prebivalstvo, zmanjšajo tveganje revščine in socialne izključenosti; poziva k izvajanju nacionalne strategije Albanije za socialno zaščito za obdobje 2024–2030 ter nacionalne strategije za zaposlovanje in usposabljanje za obdobje 2023–2030;

21. pozdravlja dejstvo, da se je Albanija novembra 2024 pridružila enotnemu območju plačil v evrih, kar zmanjšuje stroške za državljane in podjetja ter bo prispevalo k nadaljnjemu vključevanju Albanije v enotni trg;

Okolje, energija in promet ter trajnostni turizem

22. poudarja, da si je treba bolj prizadevati, da bi se Albanija uskladila s pravnim redom EU o okolju; poziva k njeni uskladitvi z direktivama EU o presoji vplivov na okolje[5] in strateški presoji vplivov na okolje[6];

23. ponovno opozarja, da si mora Albanija močno prizadevati, da bi dosegla cilje glede varstva podnebja, energijske učinkovitosti, diverzifikacije in okolju prijaznejše oskrbe z energijo in prometa, kakovosti zraka in vode ter ravnanja z odpadki;

24. je trdno prepričan, da morata biti varstvo okolja in trajnostni razvoj turizma tesno povezana; pozdravlja ustanovitev narodnega parka divje reke Vjosa in poziva, naj se za njegovo zaščito dodelijo zadostna sredstva;

Regionalno sodelovanje in zunanja politika

25. pozdravlja partnerstvo na področju varnosti in obrambe med EU in Albanijo, sklenjeno 19. novembra 2024, s katerim se vzpostavlja platforma za okrepljen dialog in sodelovanje o vprašanjih varnosti in obrambe ter ki pomeni pomemben korak naprej;

26. pozdravlja stalna prizadevanja albanske vlade, da bi spodbujala dobre sosedske odnose;

°

° °

27. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje predsedniku Evropskega sveta, Svetu, Komisiji, podpredsednici Komisije/visoki predstavnici Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, vladam in parlamentom držav članic ter predsedniku, vladi in parlamentu Republike Albanije.

[5] Direktiva 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (UL L 26, 28.1.2012, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj).
[6] Direktiva 2001/42/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. junija 2001 o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje (UL L 197, 21.7.2001, str. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/42/oj).

OBRAZLOŽITEV

To je prvo poročilo v tem zakonodajnem obdobju o napredku Albanije kot države kandidatke za članstvo v EU. Ker je bilo leto 2024 v EU volilno leto, ta resolucija zajema odziv Parlamenta na poročili Komisije o širitvi za leti 2023 in 2024.

V poročilu sta ocenjena sedanje stanje in najnovejši razvoj dogodkov v zvezi z napredkom Albanije pri pridruževanju EU.

Po uspešnem postopku pregleda je Albanija oktobra 2024 začela pogajanja o sklopu Temeljne prvine in decembra 2024 o sklopu, ki se nanaša na zunanje odnose.

V tem poročilu je ocenjen napredek Albanije glede njenih demokratičnih institucij, svobode medijev, vključenosti civilne družbe, temeljnih pravic, pravne države, družbeno-gospodarskih reform, okolja, regionalnega sodelovanja in zunanje politike.

Albanija se kljub temu, da je dosegla določen napredek, še vedno spoprijema s številnimi izzivi, kot so premagovanje notranjepolitične polarizacije, krepitev pravne države in utrditev protikorupcijskih reform.

PRILOGA: SUBJEKTI ALI OSEBE, OD KATERIH JE POROČEVALEC PREJEL PRISPEVKE

V skladu s členom 8 Priloge I Poslovnika poročevalec izjavlja, da je pri pripravi osnutka poročila do njegovega sprejetja v odboru prejel prispevke od naslednjih subjektov ali oseb:

Subjekt in/ali oseba
Directorate-General for Enlargement and Eastern Neighbourhood (DG ENEST), European Commission
European External Action Service
Delegation of the European Union to Albania

Priprava tega seznama je v izključni pristojnosti poročevalca.